

hvilket jo er nødvendigt, naar man er konservativ. Det ærede Medlem viste sin overmaade gode Forstand ved en politisk Sætning, han fremsatte, nemlig at det vilde være en stor Ulykke, om Socialdemokratiet spaltedes her i Landet, og derved tog det ærede Medlem paa en ganske stilsfærdig, men alligevel ikke uvirksom Maade Afstand fra en Række Træk og Begivenheder indenfor baade konservativ og Venstreagitation, medens Arbejdskampen stod paa. Det, som havde irriteret det ærede Medlem i min Tale, ventede jeg med stor Interesse paa, og jeg blev noget skuffet, eller jeg maa maaske snarere sige noget beroliget, da jeg hørte, at det var Bemærkningen om, at Voldgiftstankens Vækst under Arbejdskampen var det, som jeg tillagde stor Betydning. Ja, der er en Forskel paa vor Opfattelse. Det ærede Medlem har den Opfattelse, at det er forkert, at Samfundet som saadan har Ret til at træffe en Afgørelse, naar Stridighederne mellem visse Dele af Samfundet antager en saadan Karakter, at det gaar ud over disse Dele og ind paa Samfundsomraader og bliver farlige for hele Samfundet. Jeg mener, det er heldigt, at den Anskuelse vokser, at Samfundet har denne Ret og Pligt. Det er altsaa en politisk Uoverensstemmelse, det har ikke det mindste med intellektuel Begavelse at gøre.

Denne Tale om Voldgiftstankens Vækst fører mig ind paa nogle Bemærkninger fra de Forhandlinger i Christiania, som er blevet citeret, og jeg skal kun for at fastslaa, at det ærede Medlem Hr. N. Neergaard har Uret, nævne, hvad den højtærede Statsminister sagde paa dette Møde i Christiania. Han sagde: „I Anledning af Hr. Rodes Bemærkninger vil jeg gerne sige, at det har ikke været min Hensigt at ville hævde, at den Demokratisering af Produktionen og Arbejdernes Forhold, som jeg har slaaet til Lyd for, skulde være den eneste Vej. Jeg har meget vel erkendt og ogsaa udtalt, at visse Retslinier, som er skabt, selvfølgelig er ønskelige og kan videreføres. Hvad jeg har udtalt mig imod, er den Tyrketro, som nogle har paa, at den tvungne Voldgift skulde være i Stand til at løse Problemet paa en saadan Maade, at Arbejdsstrid derved overhovedet kunde undgaaas“. Og alle hans efterfølgende Udtalelser gaar ud paa den ene Ting, at Voldgift ikke er det eneste Middel, og at det ikke kan løse hele Arbejderspørgsmaalet. Hvis det ærede Medlem vil have det, man bevarer som Hovedindtrykket fra Mødet i Christiania, var det det, at der i alle de nordiske Lande er en Arbejderfagforenings- og Arbejder-

giverforeningsdogmatisme i dette Spørgsmaal, som er ved at brydes af enkelte fremtrædende Mænd indenfor Socialdemokratiet, paa dansk Side den danske Statsminister, og at de Partier, som er Venstre, i alle de nordiske Lande staar som Tilhængere af et Arbejde for Voldgiften. For Norge talte den nuværende Socialminister Oftedal, for Sverige Baron Adelswård, som fremhævede det svenske liberale Partis Opfattelse af, at man til Løsning af Spørgsmaalet maatte gaa netop de to samme Veje, som vi fra vor Side her i Landet har anbefalet, nemlig en Udvikling af Lovgivningen om Voldgift og samtidig et Arbejde paa at tilvejebringe, hvad Baron Adelswård med et internationalt Ord kaldte økonomisk Demokrati (*Fraenkel*: Er det tvungen Voldgift, De taler om?). Det var Voldgiftsdomstolen, han talte om (*Fraenkel*: Men det er jo noget andet). Saa snart man fra Forligsmægling gaar over til Voldgiftsdomstol, er man inde i den Retning, her er Tale om. Der var ingen af det Parti her i Danmark, som hedder Venstre, der tog Ordet deroppe, men de staar altsaa udenfor den Bevægelse, som alle Nordens Venstrepartier er inde i, og de staar ogsaa uden Forstaaelse af den Bevægelse, som vokser op mellem deres egne Meningsfæller.

Det ærede Medlem Hr. Pürschel og det ærede Medlem Hr. N. Neergaard har kritiseret den Dagsorden, som er fremsat af det ærede Medlem Hr. Schrøder, og det var vel heller ikke sandsynligt, ej heller ønskeligt, at dens Udformning havde behaget de Herrer, men naar de siger, at den gaar uden om Spørgsmaalet, er det aldeles urigtigt. Den afviser direkte Talen om, at den paatænkte foreløbige Lov skulde være grundlovsstridig, idet den betegner det som et forfatningsmæssigt Middel, og hvorledes vi i øvrigt stiller os til det ærede Medlems Paastand, vil han jo komme til at se, naar vi stemmer hans Dagsorden ned her i Tinget. Men naar vi kommer til det andet Spørgsmaal, hvorvidt det vilde have været klogt at foretage sig det, som Ministeriet paatænkte, eller noget andet, saa forekommer det mig, at det ikke kan være dette høje Tings Opgave at give en Regering en retrospectiv Manuduktion om, hvad der var klogt i et vist Tilfælde. Hvilken Vej vi ønskede, har vi fra vor Side tilkendegivet ved de Henvendelser, som Partiet foretog til Statsministeren, ret kort før Striden endelig løstes, og hvori vi bad ham om at kalde Rigsdagen ind og foreslaa en Voldgift, hvis Striden ikke bragtes til Løs-